

KULTURMINNEDOKUMENTASJON

Nyborg - Åsane deler av gnr. 191, 203, 207

BYANTIKVAREN

Saksnr.: 201326503-12

Skriftserienr: 2014-1

BERGEN KOMMUNE

BYRÅDSAVDELING FOR BYUTVIKLING,
KLIMA OG MILJØ

Forsidebilde: Flyfotoet viser reguleringsområdet slik det så ut i 1969 like før den store utbyggingen startet (utsnitt, foto: UBB-W-F-293149).

1. Forord

Kulturminnedokumentasjoner og kulturminnegrunnlag er en integrert del av Bergen kommunes planlegging. På kommune- og kommunedelplannivå, men også i visse tilfeller i forbindelse med konsekvensutredninger og offentlige reguleringsplaner blir det utarbeidet kulturminnegrunnlag. Kulturminnedokumentasjoner blir utarbeidet for offentlige reguleringsplaner og er mindre omfattende enn kulturminnegrunnlag. Et kulturminnegrunnlag bygger i regelen på noen hovedtema knyttet til tidlig historie, bebyggelsesstruktur, kommunikasjonslinjer, og særlige enkeltminner og er således en mer overordnet rapport enn en kulturminnedokumentasjon.

Kulturminnegrunnlagene og kulturminnedokumentasjonene er en del av Byantikvarens arbeid med å kartfeste og sikre informasjon og kunnskap om det historiske kulturlandskapet i Bergen kommune. Kulturminnegrunnlagene og kulturminnedokumentasjonene benyttes som underlagsmateriale for videre planarbeid. De skal også ligge som vedlegg til planene frem til politisk behandling, og vil være grunnlagsmateriale for senere kulturminneplanlegging og saksbehandling knyttet til vern av kulturminner og kulturmiljø.

Kulturminnedokumentasjonen «Nyborg – Åsane deler av gnr. 191, 203, 207» er utarbeidet som del av ny områdeplan for Nyborg. Formålet med områdeplanen er å øke arealutnyttelse fortrinnsvis med økt innslag av arbeidsplassintensive virksomheter, samt å bidra til å gi framtidens Nyborg en positiv stedsidentitet. Kulturminnedokumentasjonen er i hovedsak avgrenset av den aktuelle plangrensen, men omtaler også noen objekter like utenfor planområdet. En kulturminneevaluering av hvilke føringer som må ligge til grunn for det planlagte tiltaket ut fra de aktuelle kulturminner og kulturmiljøer er inkludert i kulturminnedokumentasjonen.

Kulturminnedokumentasjonen er utarbeidet av Byantikvaren ved Marianne Aasebø og Stein Hevrøy. Jonatan Krzywinski har vært prosjektleder og har utarbeidet kart.

Vi takker Billedsamlingen for generøs tillatelse til bruk av deres bilder i rapporten. Vi har også dratt nytte av samtaler med Ole Hovland (tidl. Siviltforsvarsinspektør, Siviltforsvaret), Erlend Hammer (seniorrådgiver, Forsvarsbygg nasjonale festningsverk) og Ole R. Sandven (Grønn Etat, Bergen kommune) i arbeidet med kulturminnedokumentasjonen.

Byantikvaren
Januar 2014

Johanne Gillow
byantikvar

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag og føringer.....	7
2. Bakgrunn for undersøkelsen.....	8
3. Kulturminner og kulturmiljøer – grunnlaget for dokumentasjonen.....	8
3.1 Formelt vern.....	8
4. Metode.....	9
5. Topografi og historie.....	11
6. Ferdselsårer og kommunikasjon.....	15
7. Bebyggelsesstruktur.....	17
8. Krigs- og forsvarsminner.....	21
9. Kilder.....	23
Vedlegg	

Figur 1: Planområdet (avgrenset med oransje strek) med antikvarisk viktige elementer markert.
1) Vannsystem, 2) Bunker fra 2. verdenskrig, 3) Sivlforsvarets magasin og alarmplass, 4) Boligområde.

1. Sammendrag og føringer

Denne kulturminnedokumentasjonen er en utgreiing av kulturminner og kulturmiljøer i planområdet. Formålet er å komme med føringer for den videre utvikling av området i henhold til de rammene som er gitt i forslaget til planprogram for områdereguleringen. Ut fra denne kulturminnedokumentasjonen er det noen kulturminner og kulturmiljøer som er viktig å ta hensyn til i den videre planleggingen.

Vannsystemet med Liavatnet, Forvatnet og dreneringskanalene er sentral for forståelsen av områdets utvikling og har lokal kulturhistorisk verdi. Dreneringskanalene og vannene vitner om utviklingen fra myrlandskap til jordbruksområde, og muliggjorde oppføringen av næringsbebyggelse på Nyborg i 1970-årene. Vannsystemet ble ivaretatt som grøntområde i reguleringsplanen av 1970, og bør bevares i den nye områdereguleringen.

Kulturminner fra 2. verdenskrig: Britiske etterretningskart fra 2. verdenskrig forteller om Nyborg og Åsanes viktige posisjon under krigen. Krigsminner i området rundt og ved plangrensen viser at det har vært stor aktivitet på Nyborg under 2. verdenskrig. Kartlegging og registrering av krigsminner er viktig kildetilfang og helt sentralt for forståelsen av okkupasjonshistorien. Vi har registrert en bunker som ligger like ved plangrensen. Krigsminner har klar verneverdi.

Kulturminner fra den kalde krigen: Bergen Sivilforsvars Magasin og Alarmplass. Bygget har blitt vurdert i forbindelse med Landsverneplan for Justissektoren. Bygget har i Landsverneplanen ikke blitt foreslått et formelt vern. Begrunnelsen for dette er at det finnes andre og mer typiske magasiner andre steder i landet.

Likevel er anlegget et viktig lokalt historiefortellende element fra den sivile beredskapen i Bergen under den kalde krigen. Vi vurderer det som et verneverdig kulturminne fra den kalde krigens periode, og anbefaler derfor å ta hensyn til bygget som et kulturminne med lokal antikvarisk verdi.

Boligområdene Forvasshaugen og langs Litleåsveien består av enklere eneboliger og rekkehus oppført mellom 1950 og 1990. Husene er lagt i den kupert delen av landskapet med god terrengtilpasning. Områdene står i kontrast til det flate industriområdet med store bygninger og flate tak, samt den større og enhetlige blokkbebyggelsen utenfor planområdet. Boligområdene har miljøverdi for området Nyborg.

2. Bakgrunn for undersøkelsen

I henhold til Plan- og bygningsloven §§ 12-8 og 12-9 vedtok byrådet, brev av 29.11.2012 å starte opp planarbeid med offentlig OMRÅDEREGULERING for Nyborg – Åsane, deler av gnr. 191, 203, 207. PlanID 62360000.

Hovedmålsettingen med planarbeidet er å tilrettelegge for økt arealutnyttelse fortrinnsvis med økt innslag av arbeidsplassintensive virksomheter, samt å bidra til å gi framtidens Nyborg en positiv stedsidentitet.

På oppdrag fra Etat for Plan og Geodata har Byantikvaren utarbeidet en kulturminnedokumentasjon for reguleringsplanen. Vanligvis utarbeides det et kulturminnegrunnlag i forbindelse med offentlige planer. Omfanget av kulturminner i og ved planområdet gjør at en kulturminnedokumentasjon i dette tilfellet er mest formålstjenlig. Kulturminnedokumentasjonen er en del av Bergen kommunes arbeid med å kartfeste og sikre informasjon og kunnskap om kommunens urbane og rurale historie.

3. Kulturminner og kulturmiljøer – grunnlag for dokumentasjonen

Innenfor kulturminnefeltet skiller vi mellom kulturminne, kulturmiljø og kulturlandskap. Et kulturminne er spor etter menneskelig aktivitet, ofte referert til som enkeltobjekt (eller grupper av enkeltobjekt). Kulturminner inngår ofte i et kulturmiljø som kan bestå av flere objekter, grupper av objekter og andre kulturhistoriske elementer. Den videre sammenhengen der en også ser den naturgitte forutsetningen sammen med kulturmiljøet er kulturlandskapet. Landskapet kan være lite eller mye omformet (rurale og urbane kontekster), men danner uansett rammen for kulturminnene og kulturmiljøet.

3.1 Formelt vern

I dagligtale blir ofte begrepene «fredet», «vernet», «verneverdig» kulturminne brukt upresist. Det er derfor nødvendig med en kort presisering hva de enkelte begrepene betyr.

«Verneverdig» er en fellesbetegnelse for alt som har bevaringsverdi, mens «vernet» er fellesbetegnelse for alt som har et formelt vern knyttet til lovbestemmelser. Det være seg vern etter Kulturminneloven eller Plan og bygningsloven.

Når vi snakker om «fredet» er objektet vernet etter kulturminneloven (Lov om kulturminner av 9.juni 1978). Kulturminneloven gir en klar definisjon av hva som er fredet. Den skiller mellom to hovedgrupper fredninger; Automatisk fredede kulturminner og vedtaksfredede kulturminner. Automatisk fredede kulturminner er fredet uansett om de er påviste eller om de er uoppdaget i jorden. Hva som er automatisk fredet er listet opp i Kulturminneloven § 4. Forenklet kan man si at alle spor etter menneskelig aktivitet fra før 1537 og stående bygninger før 1649, er automatisk fredet.

Vedtaksfredet er bygninger eller anlegg fra nyere tid dvs. etter 1537 og 1649, som er fredet etter vedtak av Riksantikvaren. Kulturminneloven forvaltes av miljøverndepartementet med delegering til Riksantikvaren og fylkeskommunene.

I Bergen kommune er Byantikvaren fagetat for kulturminner. Kommunene er tillagt forvaltningen av plan- og bygningsloven. Byantikvaren jobber derfor med vern gjennom plan- og bygningsloven. I plan- og bygningsloven er det mulig å verne bygninger og kulturmiljø gjennom forskjellige verktøy. På kommuneplannivå kan det gis føringer og lages hensynsoner i forhold til kulturminner. I reguleringsplaner har man flere virkemidler som er mer juridisk bindende. Byantikvaren har fagansvar for kommunens forvaltning av bygg og anlegg som er verneverdige, men som ikke er fredet.

Bergen kommunes areal ligger under tre ulike forvaltningsnivå innenfor kulturminnevernet. Riksantikvaren, Fylkeskommunen ved seksjon for kulturminne og museum, og Bergen kommune ved Byantikvaren. Riksantikvaren og Hordaland fylkeskommune er knyttet til rollen som kulturminnemyndighet etter kulturminneloven. Riksantikvaren har direkte ansvar for kirkene, stående bygninger eldre enn 1649 og automatisk fredet bygrunn i sentrum. Utenfor fredet bygrunn er det fylkeskommunen som skal oppfylle undersøkelsesplikten etter kulturminneloven (jf. § 9 kulturminneloven). Fylkeskommunen er som regional kulturmyndighet også høringspart i plansaker, og har innsigelsesrett til plansaker på grunnlag av blant annet kulturminner.

4. Metode

Denne kulturminnedokumentasjonen er knyttet til offentlig planarbeid. Den har som målsetting å belyse viktige kulturminnestrukturer i, og like ved, planområdet. Med dette menes historiefortellende strukturer som har vært konstituerende for den historiske utviklingen i området, de er således essensielle i en helhetlig vurdering av kulturminneverdier i planområdet.

Kulturminnedokumentasjonen tar utgangspunkt i topografi og historie, ferdselsårer, bygg og bebyggelsesstrukturer, samt krigsminner. Det er ikke påvist fredete arkeologiske funn i området.

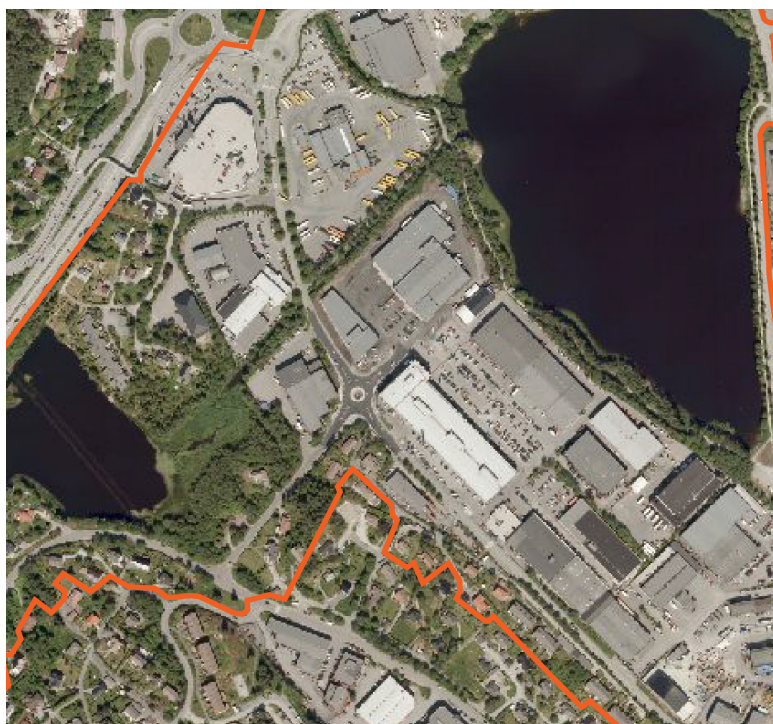
Vi har hatt en rekke historiske kart, ortofoto, skråfoto og digitale arkiver tilgjengelig i dette arbeidet. De har vært viktige redskap for å kartlegge den historiske utviklingen i området. Vi har også innhentet informasjon fra personer i Sivildforsvaret, Forsvarsbygg og Grønn etat. Videre har vi gjort våre egne observasjoner i felt. Feltarbeidet har bestått i en systematisk gjennomgang av planområdet. En slik fysisk tilstedeværelse i området gir et bedre grunnlag for å forstå stedets historiske utvikling og dybde.

Figur 2: Flyfoto fra 1951 viser et myrpreget landskap. Eldre og nyere veier danner et løst nettverk i landskapet, med noe spredt bebyggelse utenfor planområdet (Foto: Bergen kommune).

Figur 3: Flyfoto fra 1970 viser hvordan vannene er snevret inn og elven er lagt i en rett kanal for å drenere myrene (Foto: Bergen kommune).

Figur 4: Flyfoto fra 2009 viser dagens situasjon. Dreneringskanalene har lagt til rette for at utbyggingen i området kunne skje (Foto: Bergen kommune).

5. Topografi og historie

Topografien på halvøya som utgjør Åsane ble dannet i løpet av den siste istiden, som tok slutt for ca. 10 000 år siden. Da isen trakk seg tilbake, etterlot den seg et landskap av skrinne fjellpartier, krappe hellinger, daldrag, vann og myrer. Jeger- og sankertradisjonen varte fram til slutten av yngre steinalder, da jordbruket etter hvert kom til å spille en stadig viktigere rolle. Det var få store flater i Åsane med fruktbar jord som senere kunne danne grunnlag for jordbruk.

Etter grunnleggingen av Bergen på 1000-tallet fikk byen stor betydning for gårdene i Åsane. Byen utgjorde et marked der bøndene kunne omsette produktene sine og etter hvert førte aktiviteten i byen til at enkelte kunne livnære seg der som f.eks. bygningsarbeidere. I middelalderen var bøndene i Åsane leilendinger og måtte gi fra seg overskudd fra produksjonen til jordeierne som gjerne var kirker, klostre og bispestolen i Bergen. Pestperiodene på midten av 1300-tallet førte til at 17 av de omtrent 45 høymiddelaldergårdene i Åsane lå øde rundt år 1520. Ødegårdene ble brukt som beiteområder for andre gårder. Mellom 1520 og 1600 ble de fleste ødegårdene i Åsane ryddet på nytt og bosatt. Fra slutten av 1600-tallet fikk noen leilendinger anledning til å kjøpe gårdsbrukene de drev.

Planområdet er i stor grad i overensstemmelse med den tidligere gården Li. Andre tilgrensende gårdsområder som Angeltveit, Saurås og Rolland er også dels dekket av planområdet. Gården Li skriver seg trolig tilbake til yngre jernalder, men den skal ha lagt øde etter svartedauden. Li blir igjen omtalt i skriftlige kilder først i 1563.

I likhet med andre gårder i området ved Åsamyrane, har Li vært tungbrukt med hensyn til jordbruk. Problemene med jordbruket var knyttet til vannforhold og myr. Deler av innmarken kan også ha blitt oversvømt ved kraftig nedbør.

Planområdet er relativt flatt og myrpreget, noe som gjenspeiles i navnene Åsamyrane og Liamyrane. Ortofoto fra 1951 (figur 2) viser en slyngende elv mellom Liavatnet og Forvatnet. På ortofoto fra 1970 (figur 3) er elven omgjort til en rett kanal. Også fra Forvatnet og sørvestover ble vannet ledet i kanal. Kanalene innenfor planområdet er del av kanalverket som gikk fra Langavatnet til Haukedal, totalt over 3,5 km. Dette arbeidet ble gjort i tidsrommet 1957-1960. Kanalene ble dannet for å drenere myrene. Formålet var da å bedre jordbruksforholdene, men det norske myrselskap falt i 1968 ned på at forholdene ikke var gode for jordbruk. Åsamyrane ble frigitt av Fylkeslandbruksseksselskapet og departementet samme år. Dreneringskanalene fikk likevel en vesentlig rolle i utviklingen på Nyborg, da grunnforholdene ble bedret i området.

På slutten av 1960-tallet hadde Åsane økonomiske oppgangstider, og gårdsdrift ble avviklet samtidig som andre næringer vokste til. I 1970 ble en reguleringsplan for Nyborg vedtatt, og området ble utviklet som industri- og næringsområde. Figur 4 viser dagens situasjon på Nyborg, der vannsystemet er bevart som et grøntområde etter reguleringsplanen av 1970.

Figur 5: Kanalen mellom Liavatnet og Forvatneet slik den fremstår i dag (Foto: Byantikvaren 2014).

Figur 6: Liavatnet. Turveien er anlagt på fyllinger i 1970-årene (Foto: Byantikvaren 2014).

Figur 7: Den Trondhjemske postvei gikk over Håbrua i Åsane. Håbrua ble tatt bort i 1959 (Foto: Åsane Sogelag).

Grøntområdet er en viktig del av miljøet på Nyborg. Det går en sti langs kanalen og Liavatnet. Stien ble anlagt på fyllinger langs vannets vest- og østbredde i 1970-årene, og sluttet rundt nordre del av vannet i januar 2014 i tråd med Turveiprojektet i Kommunedelplanen for Åsane sentrale deler.

6. Ferdselsårer og kommunikasjon

Plangrensen sørvest for Forvatnet ligger ved en del av den Trondhjemske postveien. Postveien/gamle ferdselsårer utgjør viktige historiske kvaliteter fra ulike perioder i utviklingen av ferdsel og kommunikasjon i området. Postveien ble anlagt i 1780-årene og gikk fra Bergen via Munkebotn, Rolland og Saurås. Postveitraséen er vernet i kommuneplanen med hensynssone for kulturmiljø. Hensynssonen ligger som en 10-meter buffer langs det historiske veifaret. Dagens vei mellom Rolland og Nyborg overlapper delvis traséen til den Trondhjemske postveien ved plangrensen sørvest for Forvatnet. Postveien fulgte trolig et eldre veifar ved denne delen av plangrensen.

^ Figur 8: Rester av Håbrua er bevart i den nåværende broen.
(Foto: UBB-W-F-203150)

< Figur 9: Flyfoto fra 1969. Veien som i dag heter Åsamyrane var hovedveien gjennom Åsane inntil motorveien til Vågsbotn åpnet. Det kan ha vært et historisk veifar her (Foto: UBB-W-F-203151).

Håbrua ble bygget under etableringen av den Trondhjemske postvei gjennom Åsane i 1780-årene (figur 7). Denne broen ble tatt vekk i 1959, men det finnes steinrester etter Håbrua. Steinrestene er synlige ved kanalløpet som går under dagens bro sørøst for Forvatnet (figur 8).

Veien som i dag heter Åsamyrane går gjennom planområdet. Frem til motorveien til Vågsbotn ble anlagt på midten av 1980-tallet var dette hovedveien gjennom Åsane, Åsavegen (figur 9). Det kan ha gått et historisk veifar her tidligere.

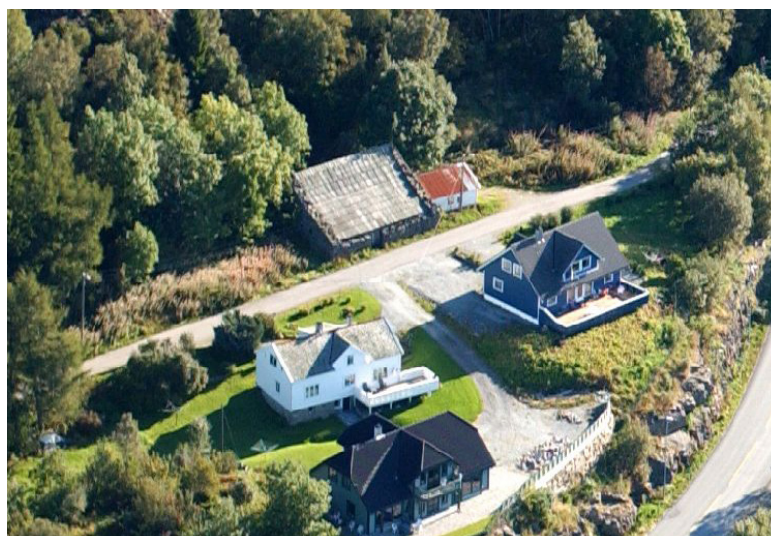

Figur 10: Fra venstre: Liavatnet, (Liamyrene) myren og kanalen, en liten ås med eneboliger (Litleåsen).
(Foto: UBB-W-F-203151, 1969).

Figur 11: Planområdet i 2002 er dominert av et større næringsområde. Vannsystemet er bevart som grøntareal og gir kvaliteter til området (Foto: UBB-W-F-16054003).

Figur 12: Nyere bilder av bruk nr. 1, Liastølen, ligger øst for planområdet. Det hvite huset er våningshuset og løen ligger ovenfor dette. Løen kalles en sunnfjordløe (Foto: UBB-W-F-070646 2003).

7. Bebyggelsesstruktur

Planområdet ble nyttet som utmark for gården Li frem til avvikling av jordbruket i 1950-1960-årene. Det var lenge ingen bebyggelse her. Bruk nr. 1 med ett våningshus og én løe ligger på Liastølen ved foten av Jonsokhaugen, øst for planområdet (figur 12).

I 1950-1960 ble det oppført eneboliger samt noe variert næringsbebyggelse innenfor planområdet (Angeltveit og Saurås gård) (figur 10). I 1970 ble planområdet regulert. I planen ble boligområdene tydelig definert og skulle fortettes, mens den drenerte myren sør for Liavatnet ble regulert til industri. Vannsystemet med vannene og kanalene ble bevart som et sammenhengende friområde i planen.

Strukturen etter reguleringsplanen av 1970 er tydelig i området (figur 11). Funksjonene er sonedelt. Næringsområdet går som en bue fra nord til sør-øst i planområdet, mens boligene ligger konsentrert i øst og sør. Kanalene og vannene er del av en grøntstruktur i landskapet som ellers er bebygd og asfaltert. Det er stor kontrast mellom boligområdene og industriområdene: Tett og lav boligbebyggelse i småkupert landskap mot store, asfalterte flater med brede industribygg. Planområdet preges av å være tilrettelagt for industri, med brede veier og lange strekk som avgrenser de ulike funksjonene.

Den sørlige delen av industriområdet, mellom Liamyrene (vei) og Liavatnet, ble utbygget etter reguleringen fra 1970. Bebyggelsen er enhetlig med hoveddelen av bygningene oppført i 1970-årene, noen i 1980-årene. De fleste bygningene bevart, mens bruken har gått gradvis over fra industri til lettere, men arealkrevende, næring. Bygningene er rektangulære og brede i én til tre etasjer, uten særlige materialkvaliteter. Området er flatt, grunnen er preget av asfalt og det er store avstander mellom bygningene (figur 15).

Figur 13: Det eldste huset i planområdet er oppført i 1938 (Foto: Byantikvaren 2014).

Figur 14: Utsikt fra Forvasshaugen til Litleåsen, de to boligområdene på Nyborg (Foto: Byantikvaren 2014).

Figur 15: Liemyrane (vei). Hoveddelen av planområdet er flatt, preget av store industribygg og brede bilveier. Boligområdet på Litleåsen ligger til høyre for bildet (Foto: Byantikvaren 2014).

Den nordlige delen av industriområdet, nord for Liavatnet, er bygget ut over en lengre periode. Den eldste bygningen er trolig fra 1940-årene, et lite bilverksted, og den nyeste bygningen ble oppført i 2008. Området består i dag av variert næringsvirksomhet.

Boligene ligger i småkupert landskap på Forvasshaugen og langs Litleåsveien (figur 14). Områdene består av eneboliger og rekkehus, gradvis utbygget i perioden 1950-1980. Bygningene representerer et stilhistorisk spenn, og er representanter for enklere eneboliger fra perioden 1938-1990. Den eldste boligen ble oppført i 1938, adr. Forvasshaugen 19 (figur 13). Det ligger også et hus fra 1938 like øst for Liavatnet, utenfor planområdet (Liavegen nr. 17).

Boligområdene har miljøverdi for området Nyborg. Husene er lagt i den kupert delen av landskapet med god terrengtilpasning. Områdene står i kontrast til det flate industriområdet med store bygninger og flate tak, samt den større og enhetlige blokkbebyggelsen utenfor planområdet.

NYBORG AASANE

SC. 1:12500

Figur 16: Britisk etterretningskart fra andre verdenskrig over okkupasjonsmaktens anlegg på Nyborg. Disse kartene kan ha enkelte avvik i forhold til den faktiske situasjonen. Omtrentlig plassering av bevart bunker er markert med rød ring (Kilde: Statsarkivet i Bergen).

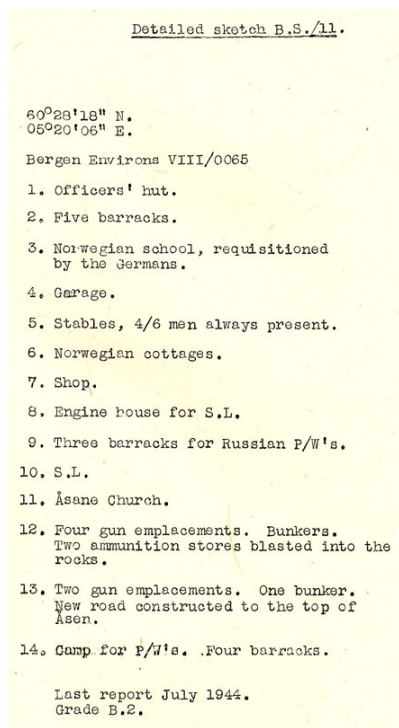
Figur 17: Trolig originalt interiør i bunker (Foto: Byantikvaren 2014).

Figur 18: Betongbunker fra 2. verdenskrig (Foto: Byantikvaren 2014).

8. Krigs- og forsvarsminner

Nyborgområdet var sterkt preget av okkupasjonsmaktens virksomhet under 2. verdenskrig. Figur 16 er et britisk etterretningskart fra krigen med oversikt over tyske anlegg på Nyborg. Blant annet lå fangeleirene Saurås og Li henholdsvis like nord og sør for planområdet. Det har også stått en brakke fra okkupasjonstiden like vest for plangrensen som ble revet i forbindelse med veiarbeid i området på 1970-tallet. Denne skal være flyttet fra den tyske brakkebebyggelse som stod omtrent hvor Kyrkjekrinsen skole er i dag. Det finnes fremdeles rester etter skytestillinger på Haugane sør for Åsane gamle kirke i dag, og disse ligger omtrent 200 meter utenfor plangrensen.

Figur 19: Oversikt til britisk etterretningskart over Nyborg.

Bunker fra 2. verdenskrig

Storåsveien 19, gnr./bnr. 190/153

Det britiske etterretningskartet viser skytestillinger og en bunker på Åsen i sørgrensen av planområdet (figur 16, markert med rød ring). Vi har observert en bunker (figur 18) som passer med den plassering etterretningskartet angir. I bunkeren finnes en ovn (figur 17) samt ståldører som trolig er originale. Veien som fører opp til bunkeren, i dag Storåsveien, skal ha blitt anlagt av den tyske okkupasjonsmakten.

Figur 20: Magasin og alarmplass for Bergen Sivilforsvar oppført i 1966 (Foto: Byantikvaren 2014).

Sivilforsvarets magasin og alarmplass

Åsamyrane 289, Gnr./bnr. 207/52

Dette er et kulturminne innenfor planområdet som skriver seg fra den kalde krigen. Bygningen ble oppført i 1966 for Bergen Sivilforsvar som magasin og alarmplass. Bygningen var på byggetidspunktet type A, og skulle gi vern mot konvensjonelle våpen. Den var gass og trykksikker, og hadde aggregat. Byggesaksarkivets tegninger viser sovesal, spisesaler, kjøkken, sanitæranlegg m.m. fordelt over to etasjer. I følge byggesøknaden var formålet at "Anlegget vil kun bli bemannet i beredskap, evet. krig. Forøvrig nyttes det som magasin." Sivilforsvarets mannskaper i området skulle altså ha fremmøtested her ved krisesituasjoner, da spesielt med tanke på flyalarm. Bygget er ikke foreslått et formelt vern i Landsverneplanen til Forsvarsbygg (justissektoren).

Bygningen er oppført én og to etasjer i armert betong. Bygningen består av tre volumer: en høyere midtdel og to lavere volumer på siden. Midtdelen har massive betongvegger med pussede fasader. Bygningen er uten vinduer med unntak av et lite vindu øverst i hver gavl. Dører sentralt på kortfasade mot nord, med en utenpåliggende trapp med dør til andre etasje. De bærende vegger er i armert betong med pusset fasade, med en lavere del på kortsiden. Sidebyggene er oppført i betongskjelett, med ni garasjeporter på langfasadene.

9. Kilder

Skriftlige kilder

Fyllingsnes, Frode. Åsane – i fortid og nåtid. Bodoni forlag, Bergen, 2007.

Kulturminnegrunnlag: Kommunedelplan, Åsane, Haukås g.nr. 199 m.fl., Byantikvarens skriftserie 2013-3. Bergen kommune.

Kart- og bildekilder

Bergen kommune

Billedsamlingen, Universitetsbiblioteket, UiB

<http://www.blomurbex.no/bergen/>

Statsarkivet i Bergen

Åsane historielag

Personlige kilder

Ole Hovland, pensjonist. Tidl. Sivilforsvarsinspektør i Sivilforsvaret.

Robert R. Sandven, Vassdragsforvalter, Grønn etat, Bergen kommune.

Erlend Hammer, seniorrådgiver seksjon kulturminne, Forsvarsbygg nasjonale festningsverk.

planområde

Historiske veifar

sikker
usikker
svært usikker

vannsystem

Sivilforsvaret (minne fra den kalde krigen)

Bunker fra 2.verdenskrig

